

ACTA
ACADEMIAE
ARTIUM
VILNENSIS



VILNIAUS
DAILĖS
AKADEMIJOS
DARBAI
10

Aušros Vartų
Švč. Marijos
Gailestingumo
Motinos paveikslas



Vilnius 1997

AUŠROS VARTŲ PAVEIKSLO PIRMINIO DENDROCHRONO- LOGINIO TYRIMO REZULTATAI

Teodoras Bitvinskas
Jonas Karpavičius

1. Negalint prieiti prie ažuolo lentų, ant kurių nuta-
pytas paveikslas, išmatuotos MBS - 2 mikroskopu 0,1
mm tikslumu penktosios lentos viršutinės dalies 184 rie-
vės, kurių grafikas ir matavimo dydžiai pateikiami (žr.
il. ir lentelę).

2. Šiuo metu dar neturime ištisinės ažuolo dendroch-
ronologinės skalės šiam Lietuvos tūkstantmečiui, todėl
teko vadovautis ir lyginti Aušros Vartų Švč. Marijos Gai-
lestingumo Motinos paveikslo rėvių matavimo duomenis
su žinomomis ir skelbtomis Europos dendroskalėmis:

- a) Vidurio Šveicarijos dendroskalėms (Alf. Brathe-
no),
- b) Novgorodo pušies dendroskale (prof. B. Kolčino,
M. Černich),
- c) Vakarų Vokietijos vadinamosiomis Hamburgo ir
Würtembergo dendroskalėmis (J. Biacho, B. Becke-
rio, M. Liežės, V. Eksteino ir kt.)

Kol kas geriausi teigiami rezultatai gaunami lyginant
su Hamburgo ir Würtenbergo dendroskalėmis, siekian-
čiomis nuo šių dienų iki 1338 metų ir net mūsų eros
pradžios (Würtenbergo skalė).

3. Lyginant šių skalių grafikus su Aušros Vartų pa-
veikslo ažuolo lentos grafiku geriausi panašumai buvo
gauti pirmąją rėvę (ankstyviausią, artimą antrinei
medžio rėvei) sutapatinant su 1434 (1436) metais. Pa-
našumo procentas (Cx) vietomis lygus 56%; taip pat pir-
moji rėvė buvo tapatinama su 1356 metais, tikrinta dau-
gelis kitų variantų.

4. Panaudojant DKChL kompiuterinę techniką
(ESM 386) geriausioms sutapimo vietoms, slenkant kas
21 metai, buvo paskaičiuoti koreliacijos ir kovariacijos
koeficientai.

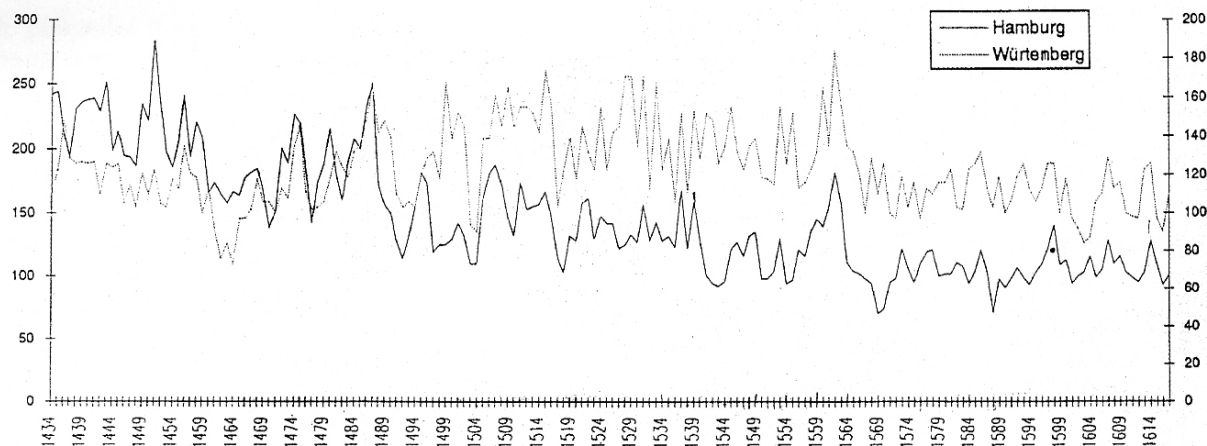
5. Kadangi abi vokiškosios dendroskalės turi ben-
drų bruožų ir vietomis gana sinchroniškos (panašumo
procentas iki 69%), teigiamos koreliacijos gautos su
abiem skalėmis.

Konstatuotas optimalus sutapimas 1494–1513 me-
tų laikotarpiu. Su Würtembergo skale kor.koef. $r = 0.80$,
kovariacija (covar.) = 347,551; su Hamburgo skale
 $r = 0.408$, covar. = 254. 1486–1506 metų laikotarpiu su
Hamburgo skale koreliacija siekia 0.6009 (co-
var. = 380.61). Toks didelis sutapimas apima 1486–1513
metus, t.y. 53–80-ąją rėvę. Palyginti nebloga korelia-
cija su Hamburgo skale yra ir kitose vietose. Blogesnės
koreliacijos su Aušros Vartų Švč. Marijos Gailastingu-
mo Motinos skalės pabaiga. Tikėtina, kad matuojant
praleistos dvi ar daugiau „iškritusių“ rėvių.

Išskaičiuotame variante paskutinė (išorinė) išmatuo-
ta rėvė būtų datuojama 1617 metais, įskaitant dar trijų
nematotų rėvių – 1620 metus.

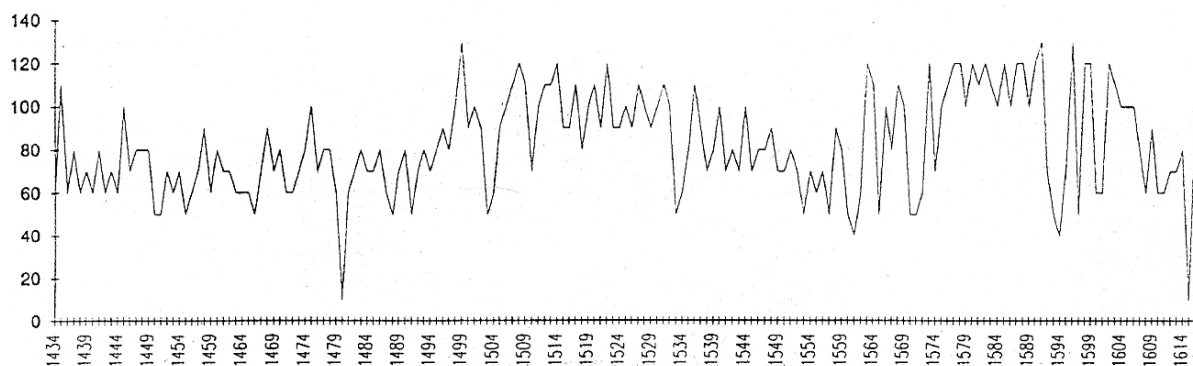
6. Reikia nurodyti, kad išmatuotų ažuolo lentos rie-
vių serija (taigi nėra išorinių rėvių – balanų). Kai ku-
rios Aušros Vartų paveikslo lentos ko ne dvigubai
platesnės (taigi buvo galima tikėtis išsamesnės dendro-
chronologinės informacijos). Kadangi išmatuota tik
viena rėvių serija ir didelis atstumas skiria Lietuvą ir
Vakarų Vokietiją, šiuo metu galime pateikti tik šias at-
sargias išvadas.

Nemaža tikimybė, kad Aušros Vartų Švč. Marijos
Gailastingumo Motinos paveikslo mediena yra tikrai
iš Vakarų Europos ir koreliacijos ne atsitiktinės. Tad
būtų galima teigti, jog ir pats paveikslas, ir dailininkas
iš Vakarų Europos (konkrečiau – Vokietijos). Tačiau
žinant, kad Vakarų Europos, Lietuvos ir kitų regionų

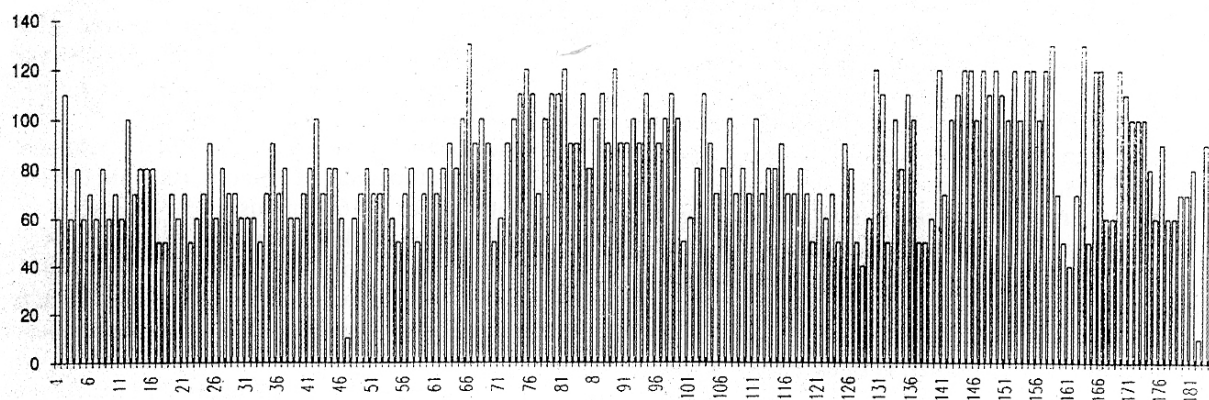


Vakarų Europos ąžuolo skalės

ausrvart



ausrvart2



Aušros Vartų paveikslų penktosios lentos dendroskalės

skalėse egzistuoja 11, 22, 88 ir kitokie rėvių svyravimo ciklai, būtina mėginti Aušros Vartų ąžuolo skalę sinchronizuoti su analogiškos kilmės ir stiliaus paveikslais, sukurtais ant ąžuolo lentų. Menotyrininkų nuomone, tai galėtų būti Kristaus Pasaulio Išganytojo paveikslas.

Lietuviškos kilmės paveikslus galėsime tiksliau datuoti sukūrus šio tūkstantmečio Smurgainių ąžuolo dendroskalę.

AUŠROS VARTŲ PAVEIKSLO DENDROSKALĖS PALYGINIMAS
SU VAKARŲ EUROPOS AŽUOLO SKALĖMIS

		AUSROS	VARTŲ	DIEVO	MOTINOS	PAVEIKS	5 LENTOS	
				RIEVES				
METAI	RIEVES	10	Hamburg					Wurtenber
				CORREL	COVAR			
1434	6	60	242				1434	110
1435	11	110	244					123
1436	6	60	212					148
1437	8	80	193					129
1438	6	60	231					126
1439	7	70	236				Numeris	127
1440	6	60	238				1440	126
1441	8	80	239					127
1442	6	60	229					110
1443	7	70	252					126
1444	6	60	199					124
1445	10	100	214				10	126
1446	7	70	195					105
1447	8	80	194					115
1448	8	80	187					103
1449	8	80	235					121
1450	5	50	222				1450	110
1451	5	50	284					123
1452	7	70	235					105
1453	6	60	198	0,092006	37,14286	05-Apr		103
1454	7	70	186	0,337112	131,7007	5-25NUMERIS		118
1455	5	50	206	0,016002	6,485261		20	113
1456	6	60	242					135
1457	7	70	194					121
1458	9	90	221					119
1459	6	60	209					100
1460	8	80	166					113
1461	7	70	174				1461	92
1462	7	70	165					76
1463	6	60	158					84
1464	6	60	167					73
1465	6	60	164				30	97
1466	5	50	178					97
1467	7	70	182					102
1468	9	90	185					118
1469	7	70	169					106
1470	8	80	138				1470	106
1471	6	60	152					100
1472	6	60	201	0,104204	27,77778	25-23		113
1473	7	70	189	0,350274	86,78005	25-24		108
1474	8	80	227	0,424112	107,415	25-45		135
1475	10	100	220	0,168942	42,49433	25-26	40	145
1476	7	70	185					111
1477	8	80	142					102
1478	8	80	174					103
1479	6	60	189					106
1480	10	10	216				1480	118
1481	6	60	180					132
1482	7	70	160					124

1483	8	80	191					119
1484	7	70	208					132
1485	7	70	200				50	135
1486	8	80	231					148
1487	6	60	251					165
1488	5	50	172					142
1489	7	70	157					148
1490	8	80	150				1490	139
1491	5	50	128	-0,29035				110
1492	7	70	114	-0,18193				103
1493	8	80	132	-0,21255				106
1494	7	70	155	-0,21139	-139,66	45-65		103
1495	8	80	182	-0,22634	-281,361	45-46	60	121
1496	9	90	173	-0,01606	-10,3401	45-47		129
1497	8	80	119	0,278494	186,7347	45-48		132
1498	10	100	125	0,280248	190,7483	45-49		118
1499	13	130	125	0,391412	254,2857	45-50		168
1500	9	90	129	0,600871	380,6122	45-51	1500	139
1501	10	100	142	0,322172	184,8299	45-52		152
1502	9	90	132	-0,11731		45-53		145
1503	5	50	110					94
1504	6	60	110					90
1505	9	90	162				70	139
1506	10	100	181					139
1507	11	110	188					161
1508	12	120	172					145
1509	11	110	146					165
1510	7	70	132				1510	145
1511	10	100	174					155
1512	11	110	153					155
1513	11	110	155					152
1514	12	120	157	0,097352	46,80272	65-85		142
1515	9	90	167	0,298251	142,7891	65-66	80	174
1516	9	90	147	0,209178	101,0884	65-67		155
1517	11	110	115	-5,6E-18	-2,7E-15	65-68		103
1518	8	80	103					123
1519	10	100	132					139
1520	11	110	128				1520	118
1521	9	90	158					145
1522	12	120	162					132
1523	9	90	128					123
1524	9	90	148					155
1525	10	100	142				90	123
1526	9	90	142					142
1527	11	110	122					145
1528	10	100	125					171
1529	9	90	133					171
1530	10	100	127				1530	135
1531	11	110	157					171
1532	10	100	128					113
1533	5	50	143					168
1534	6	60	128	-0,19414	82,85714	85-85		123
1535	8	80	132	0,30071	82,85714	85-86	100	139

1536	11	110	123	0,502621	152,6304	85-87		106
1537	9	90	168	0,564948	180,5669	85-88		152
1538	7	70	122	0,379172	129,9773	85-89		111
1539	8	80	159	0,236579	79,56916	85-90		153
1540	10	100	129	0,126119	41,88209	85-91	1540	129
1541	7	70	101	-0,11771	-38,7755	85-92		152
1542	8	80	94	-0,00096	-0,31746	83-93		148
1543	7	70	92					126
1544	10	100	96					135
1545	7	70	121				110	155
1546	8	80	127					132
1547	8	80	116					123
1548	9	90	132					135
1549	7	70	135					139
1550	7	70	98				1550	119
1551	8	80	98					118
1552	7	70	104					115
1553	5	50	130	-0,22127				155
1554	7	70	94	-0,50924	-119,546	105-105		126
1555	6	60	97	-0,45572	-118,141	105-106	120	152
1556	7	70	121	-0,34799	-110,317	105-107		113
1557	5	50	116	-0,1541	-49,8413	105-108		116
1558	9	90	135	-0,2813		105-109		123
1559	8	80	145	-0,10977		105-110		132
1560	5	50	139	0,088065		105-111	1560	165
1561	4	40	155	0,166428		105-112		135
1562	6	60	182					184
1563	12	120	157					156
1564	11	110	111					135
1565	5	50	104				130	132
1566	10	100	102					121
1567	8	80	98					100
1568	11	110	94					129
1569	10	100	70					110
1570	5	50	74				1570	126
1571	5	50	95					100
1572	6	60	98					97
1573	12	120	122					119
1574	7	70	106	-0,41662	-275,306	125-145		103
1575	10	100	95	-0,22143	-142,857	125-126	140	116
1576	11	110	110	-0,02789	-16,5986	125-127		97
1577	12	120	119	0,344036	147,8231	125-128		113
1578	12	120	121	0,455885	144,966	125-129		110
1579	10	100	100	-0,13429	-42,1769	125-130		116
1580	12	120	102				1580	116
1581	11	110	102					123
1582	12	120	111					103
1583	11	110	108					102
1584	10	100	94					123
1585	12	120	104				150	126
1586	10	100	121					132
1587	12	120	103					113
1588	12	120	71					103

1589	10	100	98					119
1590	12	120	91				1590	100
1591	13	130	98					106
1592	7	70	107					119
1593	5	50	99					126
1594	4	40	93	-0,30769	-98,3673	145-165		113
1595	7	70	103	0,079812	25,87302	145-146	160	106
1596	13	130	110	0,046645	15,14739	145-147		113
1597	5	50	122	0,155987	50,34014	145-148		126
1598	12	120	140	-0,02059	-6,75737	145-149		126
1599	12	120	109	-0,11198	-36,3719	145-150		100
1600	6	60	113	-0,16218	-52,6757	145-151	1600	118
1601	6	60	94	-0,13064	-43,9456	145152		97
1602	12	120	100					92
1603	11	110	103					84
1604	10	100	116					87
1605	10	100	99				170	106
1606	10	100	105					110
1607	8	80	128					129
1608	6	60	110					113
1609	9	90	116					116
1610	6	60	103				1610	100
1611	6	60	99					98
1612	7	70	95					97
1613	7	70	103					123
1614	8	80	128	-0,14707	-42,8571	165-185		126
1615	10	10	109	-0,21753	-69,5238	165-166	180	97
1616	9	90	93	0,208263	66,8254	165-167		90
1617	10	100	101	0,11312	38,25397	165-168		110
1618		15080	126					105
1619		82	96					90
1620			125				1620	81
1621			83					68
1622			93					81
1623			127					100
1624			96					87
1625			125				190	103
1626			114					87
1627			129					110
1628			94					87
1629			100					85
1630			101				1630	94
1631			124					94
1632			129					106
1633			101					97
1634			80					71
1635			71				200	66
1636			66					55
1637			105					69
1638			143					84
1639			121					90
1640			113					97
1641			111					97

The Primary Dendrochronological Findings of Aušra Gate's Painting

Summary

According to painting's the fifth board's measured 184 rings compared with the known dendroscales in Europe the largest resemblance has been gotten between the scales of Hamburg and Wurtemberg, when the first ring was identified with 1434 (1436, 15th c.). Though with a great probability is affirmed that Aušra Gate's painting has been painted in West Europe not earlier than 1620.